

peccats --- vol fer penitència --- la muller qui ama tant lo seu cors, deu amar molt més l'ànima e no li deu *contrastar*», JoMartorell (Ag. I, 16). *Contrast* [fi segle XIII]: 'atur', 'medicament (contra un mal)', Cerverí (*Faula del Rossinyol*, v. 19), i sempre 'oposició, resistència' a l'Edat Mitjana: «anam aquel dia a Berbegal, que no trobam *contrast* en la carrera, e altre dia entram en Oscala», Jaume I (*Cròn.*, Ag., 22); o bé prenent el matís de 'lluita, contesa, contenció': «l'onc temps ha que és aüt *contrast* enfre nós e-l pagès per aquella vinya», «pregà l'apostoli que vengués metre pau enfre l'arquebisbe e-l rey: encontinent venc l'apostoli en aquella ciutat on era lo *contrast*», Llull (*Blanquerna* II, 142.28, 162.25); *contrastable*; *contrastació*; *contrastador*; *contrastament*; *contrastant*; *contrastia*.

Distar [c. 1460], ll. *distare* 'estar, ser, apartat': «secretament se posà en una devota hermita de nostra Dona --- la qual *distava* molt poc de la ciutat de Varoýc», «com l'ermità fo partit del rey, se-n anà fora de la ciutat en una sua vila, que *distava* una legua de la ciutat», JoMartorell (Ag. I, 21, 84); *distant*; *distància* [«gradus --- vol dir un poc més de *distància*», OPou, *ThPu.*, 78; no encara Busa-N., 1507]; *distanciar*.

Instar [S. xv], ll. *instare* '(a algú) estar-li damunt', 'instar'; en eiximplis del S. xv alterat en *ainstar* per influència dels para-síndims i parònim *aiassar*, *airar*: «requeriren-lo e *ainstaren-lo* qu'ell fos lur senador», «lo diable de l'altra part *ainstava-lo* per temptació que-u fes» (*Recull d'Ex. e Mir.*, Ag., 178, 271); *instant* [tercer quart S. xiv, *Cròn.* del Cerimoniós], amb el sentit substantivat de 'moment', com «en aquell *instant* vesé fugir lo dit Bernat», a. 1440 i altre ex. de 1510; *InvLC*; *instant* de temps: momentum», 1507, Busa-N. D-II-6; *instància* [1318]: «ad *instància* dels hòmens de Salses» i 8 més des de 1318 fins a 1384 (*InvLC*; no encara Busa-N.), «lo senyor rey, qui ara és, una vegada me entrelligà axí ab una qüestió que-m féu del temps de la mort de J. Chr., e pigà-m axí ab la *instància* --- que un gran temps stigüf entre mi mateix», Ant. Canals (*Providència*, NCl., 86); *instantani* [—áneo, Lacav. 1695], *instantània*.

Interstici [1507], del ll. *interstitium* id.: «*intersticio* o entrevall» (Busa-N., 1507, D-II-6.1f.), «*interstici*», DTò.

Malestant [Llull] «en lo capítol aquella dona recompte tot ço que haurà vist fer a vosaltres, qui sia *mal stant* ni contra nostre orde» (*Blanq.*, NCl. I, 214.8). *Malestatge* (cf. supra en *estatge*): «lo dimoni temptà la bona dona de luxúria, e son marit de jelsia; lo marit no contrestà al demoni, e fo gelós; e la bona dona contrestà al demoni, e fo forta en sa castedat, e hac paciència del *mal statge* que son marit li menave dient-li moltes vilanies», Llull (*Merav.*, NCl. III, 157); *malestatjants*, Saisset (*Catalanades del Ross.*, 163).

Obstar [1695], ll. *obstare* 'posar-se enfront, tancar el pas, oposar-se': «*obstar*: obstare, V. *impedir*», Lacavalleria; *obstant* [id.] «lo que obsta; *no obstant* que

axò fos així; *no obstant* tots vostres esforços jo só entrat; los vells aniran a la guerra *no obstant* llur exempció», Lacav.; per a la locució *no obstant*, veg. *no ~*; no hi ha cap motiu que ens faci desaprovat-la; *obstància*.

Obstacle [1410], ll. *obstaculum*: «no empatxe ni torba en neguna manera ni porta *obstacul*», doc. ross. 1410; «no vol posar *ostacle* a la injúria», Alb. Bret., 601 (*InvLC*); «*obstacle*, V. forsar, impediment, impedir», Lacav.; *obstaculitzar* [molt combatut en cast., 1916, BRAE III, 605; XII, 128-9]. *Obstetrícia* [Lab. 1864; usat en la definició, per *SLitCosta*, 1868], derivat de ll. *obstetrix*, -icis, 'llevadora', de *obstare* perquè es posa davant per davant de la partera; *obstetrical* i *obstètric* [id. 1868].

Restar [1399, BMetge, *Somni*], ll. *RESTARE* 'aturarse', 'resistir', 'restar', no en Llull, car només se n'hi cita un cas en la part modernitzada del *Blanq.*; però freqüent en JoMartorell i *Spill* de JRoig; «*restar* lo que fuig: quieto, -as, -avi; *restarse*: maneo, remaneo; r. lo antic: exto; *restar molt temps*» (Busa-N. E-VI-4); «posar la llenya sobre los tions --- posar de cada part, que *reste* la llar en lo mig neta», OPou (*ThPu.*, 22); «en Marsella és lo morbo de peste --- suplicant-los, pus *restaran* avisats, manen se tingua bona y diligent guarda per tota aqueixa costa de la marina de Catalunya», carta del municipi de Perpinyà al de Bna. a. 1587, RLR I,III, 408; també ibid. aa. 1597 i 1631; LX, 60; LXII, 302.7

Resta ['el restant, allò que resta', 1388, diccionari *AlcM*; «*resta*: reliquum», 1507, Busa-N. E-VI-4], 'residu d'una subtracció' [1364, *AlcMoll*]. *Restant* m.: «edat de tot vell, de 70 anys fins al *restant* de la vida, o de 68 fins 96: decrepitus, aetas decrepita» (OPou, *ThPu.*, 245), «yo te he girat lo que A. Perpinyà me devia, lo *restant* faré que-t pague O. Xarantó», «papafigo: cuculio, bardocuculus; lo *restant* de les robes en lo guarda-roba: ---», OPou (245, 125, 308); *restada*, *restament*.

Arrestar [1695, dicc. Lacavalleria]: «*arrestar* algú, fer-lo presoner; quempiam comprehendere ---, manus in aliquem conjicere» (Bosch de la Trinxeria usa *restar-se* per 'aturar-se', ço que *AlcM* desapropa com a cast.: suposo lapsus per «gallicisme»).⁸ *Contrarrestar* [Lab. 1839].

Substància [Llull], ll. *substantia* id., derivat de *substare* 'estar dessota', per calc del gr. ὑπόστασις;⁹ «com gran poder demostra Déus en ésser accidents <lleg. *accidens*, neutre llatí> sens *substància* e ésser *substància* sens accidens», *Blanq.* (*Art. de Contempl.*, NCl. II, 161.13); «les noves, senyor --- serien longes de recomtar; mas la *substància* és aquesta que ---», a. 1324 (Finke, *Acta Ar.* III, 463); en docs. ross. des de 1345 (*InvLC*); en l'acc. «matèria de què és format un cos» (EdFontserè, *CiFiNat.*, p. 65 i gloss.): «meningae són de la mateixa *substància* que és la part que cobren y vesten», «medulla és la *substància* del cervell», OPou (*ThPu.*, 267, 275); *substancial*: «en nombre *substancials*», «parts *substancials*», Llull, *Poesies* (ed. Jer. Rosselló, pp. 202, 308); *substanciar*; *subs-*